

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądaj (przewodniczący - sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w Izbie Karnej - na posiedzeniu bez udziału stron - w dniu 29 września 2017r.

skargi K. M.

na przewlekłość postępowania w sprawie Sądu Apelacyjnego w [...], – o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 2 marca 2016r.,;

postanowił

1. zwolnić K. M. od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi;
2. stwierdzić, że w postępowaniu z wniosku K. M. o wznowienie postępowania toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w [...] o sygnaturze II AKo .../16 nastąpiła przewlekłość;
3. przyznać K. M. od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwóch tysięcy) zł.

UZASADNIENIE

W dniu 10 marca 2016r. K. M. złożył wniosek o wznowienie postępowania, prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 2 marca 2016r., sygn. II Ka .../15, którym postępowanie karne wobec niego umorzono. Jednocześnie wniósł o wyznaczenie obrońcy z urzędu do złożenia wniosku o wznowienie. Po wyznaczeniu obrońcy i sporządzeniu przez niego opinii z dnia 6 lipca 2016r. o braku podstaw do wznowienia postępowania, K. M. został wezwany

do usunięcia braków formalnych jego wniosku osobistego, poprzez spełnienie tzw. przymusu adwokacko - radcowskiego. Po doręczeniu wezwania, K. M. złożył wniosek o wyznaczenie innego adwokata, który to wniosek zarządzeniem z dnia 8 sierpnia 2016r. nie został uwzględniony. Po doręczeniu tego zarządzenia i wobec braku reakcji K. M., zarządzeniem z dnia 3 października 2016r. odmówiono przyjęcia jego osobistego wniosku o wznowienie postępowania.

Odpis tego zarządzenia doręczono wnioskodawcy w dniu 6 października 2016r. W dniu 12 października 2016r., a więc z zachowaniem zawitego terminu do złożenia zażalenia, K. M. wniósł pismo, w którym stwierdził, że „wnosi o ustanowienie adwokata do wniesienia apelacji od postanowienia z dnia 3.10.16r.”, wskazując personalnie adwokata, który „zapewni mu właściwą reprezentację obrony” (k.54 akt SA).

Sąd Apelacyjny nie uznał tego pisma za zażalenie, lecz ocenił je jako wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, przy czym, zarządzeniem z dnia 14 października 2016r., wzywał K. M. do oświadczenia, czy pismo to należy traktować jako zażalenie (k.56 akt SA).

Odpis tego wezwania nie został doręczony bezpośrednio K. M., a po dwukrotnym awizowaniu, w dniu 4 listopada 2016r. zostało ono uznane za doręczone (k.57 akt SA). W dniu 25 listopada 2016r. wydano zarządzenie o uprawomocnieniu zarządzenia z dnia 3 października 2016r., co miało nastąpić w dniu 13 października 2016r., a więc 7 dni po doręczeniu (k.51 akt SA).

K. M. kolejną czynność w sprawie podjął dopiero w dniu 30 maja 2017r., kiedy to zwrócił się o wykonanie zdjęć akt (k.60 akt SA).

W dniu 6 lipca 2017r. K. M. złożył wniosek o wyznaczeniu mu obrońcy z urzędu do złożenia skargi na przewlekłość postępowania sądowego. Pismem z dnia 18 lipca 2017r. został pouczone, że w tej kategorii spraw nie obowiązuje tzw. przymus adwokacko - radcowski, a jednocześnie poinformowano go, iż postępowanie w sprawie prawomocnie się zakończyło, co prowadzi do niedopuszczalności skargi (k.64 akt SA).

W dniu 3 sierpnia 2017r. K. M. wniósł przedmiotową skargę, podnosząc w niej, że przewlekłości upatruje w tym, iż już 13 października 2016r. złożył do Sądu Apelacyjnego wniosek o ustanowienie adwokata do zaskarżenia zarządzenia z dnia

3 października 2016r., ale bezzasadnie został on błędnie oceniony jako „apelacja powoda” i nie został dotychczas rozpoznany przez Sąd Apelacyjny. Autor skargi wniósł o przyznanie mu zadośćuczynienia w wysokości 20.000 zł.

Zarządzeniem z dnia 4 sierpnia 2017r., powołując przepisy „art. 80a § 1 i § 2 k.p.k.” wyznaczono K. M. obrońcę z urzędu „do ewentualnego sporządzenia zażalenia na zarządzenie [...] z dnia 3 października 2016r.” (k.65 akt SA). Zarządzenie to obrońca otrzymał już po wysłaniu akt do Sądu Najwyższego wraz z niniejszą skargą K. M. (k.15 akt SN).

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga K. M. co do zasady zasługiwała na uwzględnienie. Zgłoszone jednak żądanie zadośćuczynienia w wysokości 20.000 zł było skrajnie wygórowane, nie przystające ani do charakteru, ani realiów tej sprawy.

Wyznaczając K. M. w dniu 4 sierpnia 2017r. obrońcę z urzędu do „ewentualnego” zaskarżenia zarządzenia z dnia 3 października 2016r., Sąd Apelacyjny wprost uznał, że postępowanie w tej sprawie nadal się toczy i procesowo możliwe jest wzruszenie tego zarządzenia. Wszak wyznaczenie obrońcy otwierało mu termin do wniesienia zażalenia (art. 127a § 2 k.p.k.). Skoro zatem od wniosku K. M., złożonego w dniu 12 października 2016r., „o ustanowienie adwokata do wniesienia apelacji postanowienia z 3.10.16r.”, do wyznaczenia tego obrońcy w dniu 4 sierpnia 2017r., upłynął okres blisko 10 miesięcy, to stwierdzenie, że w postępowaniu wznowieniowym nastąpiła przewlekłość – w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tj.: Dz.U. z 2016r., poz. 1259) – nie może budzić wątpliwości.

W realiach procesowych tej sprawy należy też rozważyć, czy wyznaczenie obrońcy w dniu 4 sierpnia 2017r. było uzasadnione. Jednakże i w tym zakresie należy udzielić odpowiedzi pozytywnej i to niezależnie od wadliwie powołanej podstawy prawnej tej decyzji – przepis art. 80a k.p.k. został wszak uchylony z dniem 15 kwietnia 2016r. Jednakże treść pisma K. M. z dnia 12 października 2016r. jednoznacznie wyrażała wolę zaskarżenia zarządzenia o odmowie przyjęcia jego wniosku o wznowienie postępowania, z jednoczesnym wnioskiem o wyznaczenie

obrońcy z urzędu. Owa „wola strony” wcale nie musi być przecież uzasadniona, byleby była jednoznaczna, jak w niniejszej sprawie. Nawet brak reakcji K. M. na wezwanie o sprecyzowanie swojego pisma (k.56-57 akt SA) nie uzasadniał uznania go za nieistniejące, a obligował do rozpoznania kolejnego wniosku o wyznaczenie obrońcy bądź do uznania pisma za „zażalenie” i przedłożenia go sądowi właściwemu – Sądowi Najwyższemu (art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 3 k.p.k.). Zatem dopiero w dniu 4 sierpnia 2017r. Sąd Apelacyjny właściwie zareagował na treść pisma K. M. z dnia 12 października 2016r.

Skrajnie wygórowane było natomiast żądanie skarżącego przyznania sumy pieniężnej w wysokości maksymalnej przewidzianej w art. 12 ust. 4 wskazanej powyżej ustawy. Przemawia za tym już sam charakter sprawy o wznowienie postępowania, dotyczącego wszak orzeczenia umarzającego wobec K. M. postępowanie karne. Nie ponosił on zatem bezpośrednich dolegliwości związanych z przewlekłością postępowania wznowieniowego. W istotnej mierze to fakt nieodebrania przez skarżącego (i to niezależnie od tego czy zawiniony czy nie) wezwania do sprecyzowania woli wyrażonej w piśmie z dnia 12 października 2016r. (k.57-58), a przede wszystkim niepodjęcie żadnych czynności aż do dnia 30 maja 2017r. (zwrócenie się o wykonanie zdjęć), spowodowały wielomiesięczną bezczynność w sprawie, przy czym ze strony Sądu wywołaną błędnym przekonaniem o prawomocności zarządzenia z dnia 3 października 2016r.

Biorąc pod uwagę te wszystkie okoliczności Sąd Najwyższy uznał, że adekwatnym w realiach tej sprawy jest przyznanie K. M. sumy pieniężnej w wysokości dwóch tysięcy złotych.

Merytoryczne rozpoznanie sprawy poprzedziło zwolnienie skarżącego od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi, za czym przemawiały względy słuszności – art. 624 § 1 k.p.k.